

تله ادراکی (Perceptual trap)

مرتضی بیکی، پاییز ۱۳۹۵

مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان قم

تله ادراکی یک سناریو اکولوژیکی است که در آن تغییرات محیطی بویژه از نوع تغییرات ایجاد شده توسط انسان باعث می‌شوند یک موجود زنده از سکونتگاه‌های باکیفیت اجتناب کند. این مفهوم ارتباط نزدیک با تله اکولوژیکی دارد که در آن تغییرات محیطی موجب می‌شوند ترجیح حیوان به سمت سکونتگاه‌های کم کیفیت تغییر یابد.

تاریخچه

در سال ۲۰۰۴ در مبحث دینامیک منبع-مزل، «جیمز باتین» (James Battin) تمایزی بین سکونتگاه‌های باکیفیت که ترجیح داده می‌شوند و یا اجتناب می‌شوند، قایل نبود و هر دو را بعنوان منبع می‌شناخت. سناریو دوم که در آن سکونتگاه باکیفیت اجتناب می‌شود ابتدا بعنوان یک پدیده مهم در سال ۲۰۰۷ توسط «گیلوری و ساترلند» (Gilroy and Sutherland) تلقی می‌شد که آنها را تحت عنوان «منابع کم‌ارزش» توضیح می‌دادند.

عبارت تله ادراکی برای اولین بار توسط «مایکل پاتن» و «جفری کلی» (Michael Patten and Jeffrey Kelly) در سال ۲۰۱۰ پیشنهاد شد. «هانس وان دیک» (Hans Van Dyck) این عبارت را گمراه کننده می‌داند زیرا ادراک هم یکی از اجزاء مهم دیگر موارد تله افتادن است.

توضیح

حیوانات از کلیدها یا نشان‌های محیطی مجزایی برای انتخاب سکونتگاه خود استفاده می‌کنند. تله ادراکی زمان رخ می‌دهد که تغییری در کلید محیطی ایجاد شده و این باعث شود که موجود زنده از سکونتگاه باکیفیت اجتناب کند. بنابراین تله ادراکی متفاوت از اجتناب ساده افراد از سکونتگاه است که چه بسا یک تصمیم درست بر اساس کیفیت سکونتگاه باشد. مفهوم تله ادراکی ارتباط نزدیکی با تله اکولوژیکی دارد که در آن تغییرات محیطی منجر به ایجاد ترجیح در افراد به سمت سکونتگاه کم کیفیت می‌شود. انتظار می‌رود که انتخاب طبیعی قوی علیه تله اکولوژیکی و نه ضرورتاً علیه تله‌های ادراکی وجود داشته باشد همان گونه که «اثرات الی» موجب محدود شدن توانایی یک جمعیت در استقرار خودش می‌شود.

مثال

برای حمایت از مفهوم تله ادراکی، پاتن و کلی مطالعاتشان را در مورد «مرغ چمنزار کوچک» (*Tympanuchus pallidicinctus*) مثال می‌زنند. محیط طبیعی این گونه یعنی علفزارهای قلمستان بلوط اغلب در معرض علف کش

		کیفیت سکونتگاه	
		بالا ($\lambda > 1$)	پایین ($\lambda < 1$)
عکس العمل انتخاب سکونتگاه	ترجیح	Adaptive Selection (Source) انتخاب انطباقی (منبع)	Ecological Trap تله اکولوژیکی
	اجتناب	Perceptual Trap تله ادراکی	Adaptive Selection (Sink) انتخاب انطباقی (مزل)

«تبتیورون» (Tebuthiuron) قرار می‌گیرد تا پوشش گراس آن برای چرای گاوها افزایش یابد. مصرف علفکش منجر به کاهش پوشش بوته‌ای این مناطق شده و این بعنوان یک کلید محیطی عمل می‌کند و باعث می‌شود مرغ چمنزار ماده از این سکونتگاه اجتناب کند و به مناطقی برود که در معرض علفکش قرار ندارند. ماده‌هایی که در مناطق تیمار شده با علفکش آشیان ساخته‌اند موفقیت تولید مثلی و اندازه دسته‌جوجه شبیه با مناطق تیمار نشده داشته‌اند. پاتن و کلی استدلال می‌کنند که اثرات نامطلوب تبتیورون بر موفقیت آشیان‌سازی مرغ چمنزار در برابر چند اثر قرار می‌گیرند که از جمله آنها می‌توان به پنهان شدن آشیانه‌های بزرگ‌تر به دلیل افزایش پوشش علفی اشاره کرد. بنابراین پرندگان ماده بطور اشتباهی از سکونتگاه‌های باکیفیت اجتناب می‌کنند. آنها همچنین به تله ادراکی در مورد «توهی خالدار» و «گنجشک کاکل قهوه‌ای» اشاره می‌کنند که از تقطیع سکونتگاهی اجتناب می‌کنند حتی اگر پرندگان آشیان‌گذاری کرده در قطعات سکونتگاهی به دلیل کاهش شکار آنها توسط مارها موفقیت آشیان‌گذاری بیشتری بدست آورند.

https://en.wikipedia.org/wiki/Perceptual_trap

